REPUBLIKA HRVATSKA
ISTARSKA ŽUPANIJA
OPĆINA VRSAR-ORSERA

STRATEGIJA UPRAVLJANJA RIZICIMA

OPĆINE VRSAR-ORSERA

za razdoblje 2027.–2029. godine

1. UVOD

Upravljanje rizicima sastavni je dio sustava unutarnjih kontrola u javnom sektoru.
Zakonom o sustavu unutarnjih kontrola u javnom sektoru propisano je da odgovorna osoba institucije treba uspostaviti integrirano upravljanje rizicima.

Upravljanje rizicima podrazumijeva sustavan proces utvrđivanja, procjenjivanja i praćenja rizika u odnosu na ciljeve institucije te poduzimanja odgovarajućih mjera radi smanjenja rizika na prihvatljivu razinu.

Strategijom upravljanja rizicima Općine Vrsar-Orsera za razdoblje 2027.–2029. godine utvrđuje se okvir za sustavno i integrirano upravljanje rizicima u poslovanju Općine.

Svrha Strategije je omogućiti pravodobno prepoznavanje rizika, njihovu procjenu, određivanje odgovarajućih mjera za postupanje po rizicima te praćenje provedbe tih mjera.

Upravljanje rizicima ne predstavlja zaseban administrativni postupak, već je sastavni dio planiranja, odlučivanja i svakodnevnog upravljanja poslovnim procesima Općine.

2. SVRHA I CILJEVI STRATEGIJE

Svrha Strategije je uspostaviti jedinstven i sustavan pristup upravljanju rizicima koji može ugroziti ostvarenje ciljeva Općine Vrsar-Orsera.

Ciljevi upravljanja rizicima osobito su:

a) povećati vjerojatnost ostvarivanja strateških i operativnih ciljeva Općine;
b) osigurati zakonito, pravilno, učinkovito i djelotvorno poslovanje;
c) zaštititi javna sredstva i imovinu Općine;
d) pravodobno prepoznati financijske, pravne, operativne i druge rizike;
e) smanjiti mogućnost nastanka nepravilnosti i pogrešaka;
f) osigurati odgovarajuće kontrole u ključnim poslovnim procesima;
g) povećati kvalitetu donošenja odluka;
h) osigurati kontinuitet poslovanja;
i) zaštititi ugled i povjerenje građana u Općinu;
j) pravodobno reagirati na promjene u poslovnom, pravnom, financijskom i organizacijskom okruženju.

3. TEMELJNA NAČELA UPRAVLJANJA RIZICIMA

Upravljanje rizicima temelji se na sljedećim načelima:

3.1. Načelo odgovornosti
Svaka osoba koja sudjeluje u upravljanju i provedbi poslovnih procesa odgovorna je za prepoznavanje i prijavljivanje rizika iz svog područja rada.

3.2. Načelo integriranosti
Upravljanje rizicima sastavni je dio planiranja, donošenja odluka, provedbe aktivnosti i praćenja rezultata.

3.3. Načelo proporcionalnosti

Mjere za postupanje po rizicima moraju biti primjerene značaju i razini rizika, uzimajući u obzir troškove i koristi njihova uvođenja.

3.4. Načelo pravodobnosti
Rizici se utvrđuju i procjenjuju pravodobno kako bi se odgovarajuće mjere mogle poduzeti prije nastanka neželjenog događaja ili prije nego što njegove posljedice postanu značajne.

3.5. Načelo dokumentiranosti
Najznačajniji rizici, procjene rizika, mjere i odgovorne osobe evidentiraju se na odgovarajući način.

3.6. Načelo kontinuiranog praćenja
Rizici nisu statični. Njihova se razina može mijenjati zbog promjena u poslovanju, zakonodavstvu, financijskim uvjetima, organizaciji i drugim okolnostima.

4. POJAM RIZIKA

Rizik je mogućnost nastanka događaja koji može nepovoljno utjecati na ostvarenje ciljeva Općine Vrsar-Orsera.

Rizik može utjecati na:

1. Zakonitost poslovanja;
2. Financijski položaj općine;
3. Ostvarenje planiranih prihoda i rashoda;
4. Provedbu investicija i projekata;
5. Kvalitetu pružanja javnih usluga;
6. Zaštitu imovine;
7. Ostvarivanje prava građana;
8. Rokove provedbe aktivnosti;
9. Ugled općine;
10. Kontinuitet poslovanja.

Rizikom se smatraju i okolnosti koje predstavljaju neiskorištenu priliku za poboljšanje poslovanja kada njihovo neprepoznavanje može negativno utjecati na ostvarenje ciljeva Općine.

5. KATEGORIJE RIZIKA

Rizici Općine Vrsar-Orsera mogu se razvrstati osobito na:

1. Strateške rizike;
2. Financijske rizike;
3. Pravne i regulatorne rizike;
4. Rizike javne nabave i ugovaranja;
5. Operativne rizike;
6. Rizike upravljanja imovinom;
7. Projektne i investicijske rizike;
8. Rizike upravljanja ljudskim potencijalima;
9. Informacijske i kibernetičke rizike;
10. Rizike povezane s nepravilnostima i prijevarama;
11. Rizike kontinuiteta poslovanja i izvanrednih događaja.

6. PROCES UPRAVLJANJA RIZICIMA

Proces upravljanja rizicima obuhvaća:

1. Utvrđivanje ciljeva;
2. Utvrđivanje rizika;
3. Procjenu rizika;
4. Određivanje načina postupanja po riziku;
5. Određivanje mjera;
6. Određivanje odgovornih osoba;
7. Praćenje provedbe mjera;
8. Izvještavanje;
9. Ažuriranje registra rizika.

7. UTVRĐIVANJE RIZIKA

Rizici se utvrđuju u odnosu na ciljeve Općine, poslovne procese i aktivnosti.

Pri utvrđivanju rizika potrebno je uzeti u obzir:

1. Unutarnje okolnosti;
2. Vanjske okolnosti;
3. Promjene propisa;
4. Promjene organizacije;
5. Financijske okolnosti;
6. Raspoložive ljudske i materijalne resurse;
7. Rezultate prethodnog poslovanja;
8. Nalaze nadzornih i revizijskih tijela;
9. Sudske i upravne postupke;
10. Iskustva iz provedbe projekata i ugovora;
11. Mogućnost nastanka nepravilnosti, prijevara i sukoba interesa.

8. PROCJENA RIZIKA

Procjena rizika provodi se procjenom:

- vjerojatnosti nastanka rizika i
- učinka odnosno posljedice nastanka rizika.

Za procjenu se koristi skala od 1 do 5.

<u>Vjerojatnost</u>

Ocjena	Opis
1	vrlo mala
2	mala
3	moguća
4	velika
5	vrlo velika

<u>Učinak</u>

Ocjena	Opis
1	zanemariv
2	mali
3	umjeren
4	velik
5	vrlo velik

Razina rizika dobiva se množenjem ocjene vjerojatnosti i ocjene učinka.

$$\mathbf{R = V \times U}$$

Bodovi	Razina rizika
1–4	niska
5–9	srednja
10–16	visoka
17–25	vrlo visoka

Rizicima visoke i vrlo visoke razine potrebno je posvetiti posebnu pozornost te za njih utvrditi odgovarajuće mjere postupanja.

9. POSTUPANJE PO RIZICIMA

Nakon procjene rizika određuje se način postupanja.
Ovisno o okolnostima, može se:

1. Prihvatiti rizik;
2. Smanjiti rizik;
3. Izbjeći rizik;
4. Prenijeti odnosno podijeliti rizik s drugom stranom;
5. Iskoristiti prilika povezana s rizikom.

Za rizike za koje je potrebno poduzeti mjere utvrđuju se:

a) konkretna mjera;
b) odgovorna osoba;
c) rok provedbe;
d) način praćenja;
e) očekivani rezultat.

10. REGISTAR RIZIKA

Registar rizika predstavlja temeljnu radnu evidenciju za praćenje najznačajnijih rizika Općine.

Registar najmanje sadržava:

1. Opis rizika;
2. Područje odnosno poslovni proces;
3. Uzrok rizika;
4. Moguću posljedicu;
5. Ocjenu vjerojatnosti;
6. Ocjenu učinka;
7. Ukupnu razinu rizika;
8. Postojeće kontrolne aktivnosti;
9. Mjere za postupanje;
10. Odgovornu osobu;
11. Rok provedbe;
12. Status provedbe.

Registar se ažurira najmanje jednom godišnje, a prema potrebi i češće.

11. ODGOVORNOSTI

11.1. Općinska načelnica

Općinska načelnica odgovorna je za uspostavu i funkcioniranje integriranog upravljanja rizicima u Općini Vrsar-Orsera.

U okviru svojih ovlasti osobito:

a) osigurava uvjete za upravljanje rizicima;
b) određuje način organiziranja procesa upravljanja rizicima;
c) razmatra najznačajnije rizike;
d) odlučuje o prihvatljivosti rizika kada je to potrebno;
e) osigurava poduzimanje odgovarajućih mjera;
f) prati provedbu mjera;
g) osigurava da se rizici uzimaju u obzir pri donošenju odluka.

11.2. Jedinstveni upravni odjel

Jedinstveni upravni odjel:

a) utvrđuje rizike u okviru poslovnih procesa;
b) sudjeluje u njihovoj procjeni;
c) predlaže mjere za smanjenje rizika;
d) provodi utvrđene mjere;
e) prati promjene rizika;
f) osigurava dokumentiranje relevantnih rizika;
g) pravodobno izvještava načelnicu o značajnim rizicima.

11.3. Službenici

Službenici su dužni, u okviru svojih poslova i odgovornosti:

a) postupati u skladu s propisima i internim procedurama;
b) prepoznati i prijaviti rizike;
c) provoditi kontrolne aktivnosti;
d) poduzimati mjere iz svojeg djelokruga;
e) bez odgode upozoriti nadređenu osobu na okolnosti koje mogu značajno ugroziti ostvarenje ciljeva ili zakonitost poslovanja.
f)

12. POSEBNO ZNAČAJNA PODRUČJA RIZIKA OPĆINE VRSAR-ORSERA

Uzimajući u obzir djelokrug i specifičnosti Općine Vrsar-Orsera, osobita se pozornost posvećuje rizicima u sljedećim područjima:

12.1. Proračun i financije

a) ostvarenje proračunskih prihoda;
b) naplata potraživanja;
c) neplanirani rashodi;
d) kontrola proračunskih korisnika;
e) financijsko izvještavanje;
f) višegodišnje financijske obveze.

12.2. Javna nabava

a) pravodobno planiranje nabave;
b) pravilna procjena vrijednosti nabave;
c) provedba postupaka;
d) izvršenje ugovora;
e) izmjene ugovora;
f) kontrola kvalitete i količine isporučenih roba, radova i usluga.

12.3. Investicije i projekti

Posebna se pozornost posvećuje:

a) projektnoj dokumentaciji;
b) imovinskopravnim odnosima;
c) dozvolama;
d) financiranju;
e) rokovima;
f) javnoj nabavi;
g) izvođenju radova;
h) kontroli ugovora;
i) povećanju troškova;
j) korištenju sredstava fondova Europske unije i drugih izvora financiranja.

12.4. Upravljanje imovinom

Rizici se odnose osobito na:
a) evidenciju imovine;
b) vlasničke odnose;
c) korištenje imovine;
d) održavanje objekata i infrastrukture;
e) zaštitu imovine od oštećenja i neovlaštenog korištenja.

12.5. Upravni postupci i pravna sigurnost

Posebna se pozornost posvećuje:
a) poštivanju zakonskih rokova;
b) pravilnom utvrđivanju činjeničnog stanja;
c) pravilnoj primjeni materijalnog prava;
d) obrazloženju odluka;
e) pravnim lijekovima;
f) sudskim i drugim postupcima;
g) usklađivanju općih akata s promjenama propisa.

12.6. Ljudski potencijali

Posebna se pozornost posvećuje rizicima koji proizlaze iz:
a) manjka službenika;
b) dugotrajnih odsutnosti;
c) ovisnosti pojedinih procesa o jednoj osobi;
d) gubitka specifičnih znanja;
e) nepravodobne zamjene službenika;
f) nedostatka potrebnih stručnih kompetencija.

12.7. Informacijski sustavi

Posebna se pozornost posvećuje:
a) zaštiti podataka;
b) sigurnosnim kopijama;
c) dostupnosti informacijskih sustava;

d) kibernetičkoj sigurnosti;
e) upravljanju korisničkim pravima;
f) migraciji i prijenosu podataka;
g) kontinuitetu rada pisarnice i drugih ključnih sustava.

13. PRAĆENJE I IZVJEŠTAVANJE

Praćenje rizika provodi se kontinuirano.
Najmanje jednom godišnje provodi se cjelovito preispitivanje Registra rizika.
Kod preispitivanja osobito se utvrđuje:

1. Jesu li se pojavili novi rizici;
2. Jesu li se postojeći rizici promijenili;
3. Jesu li poduzete planirane mjere;
4. Jesu li mjere bile učinkovite;
5. Treba li uvesti dodatne mjere;
6. Može li se pojedini rizik prihvatiti;
7. Postoje li novi poslovni procesi koji zahtijevaju procjenu rizika.

O najznačajnijim rizicima i statusu provedbe mjera načelnica može izvijestiti Općinsko vijeće u okviru izvještavanja o poslovanju Općine.

14. POKAZATELJI FUNKCIONALNOSTI SUSTAVA

Uspješnost upravljanja rizicima prati se osobito kroz:

1. Broj identificiranih ključnih rizika;
2. Broj rizika visoke i vrlo visoke razine;
3. Postotak provedenih mjera;
4. Broj novih rizika tijekom godine;
5. Broj ponavljajućih rizika;
6. Pravodobnost provedbe mjera;
7. Broj utvrđenih nepravilnosti povezanih s nedostatkom kontrola;
8. Rezultate unutarnjih i vanjskih kontrola i revizija.

15. AŽURIRANJE STRATEGIJE

Strategija se preispituje najmanje jednom tijekom razdoblja na koje se donosi, a prema potrebi i ranije.
Izmjene Strategije mogu se provesti osobito zbog:

1. Promjene zakonskog okvira;
2. Promjene organizacije općine;
3. Značajnih promjena u financijskom položaju;
4. Pokretanja značajnih investicija;
5. Novih izvora financiranja;
6. Značajnih promjena u poslovnim procesima;
7. Nastanka novih značajnih rizika;
8. Nalaza nadzornih, revizijskih ili drugih tijela.

16. POSTUPANJE PO RIZICIMA

Nakon utvrđivanja i procjene rizika potrebno je odrediti odgovarajuće mjere i način postupanja za svaki značajniji rizik, uzimajući u obzir njegovu vjerojatnost nastanka, moguće posljedice, važnost za ostvarivanje ciljeva Općine Vrsar-Orsera te raspoložive financijske, ljudske i organizacijske resurse.

Svrha postupanja s rizicima nije nužno potpuno uklanjanje svih rizika, što u praksi često nije moguće niti bi bilo opravdano s obzirom na troškove i očekivane učinke poduzetih mjera. Cilj je pravodobnim i razmjernim mjerama smanjiti vjerojatnost nastanka rizika i/ili ublažiti njegove moguće posljedice na prihvatljivu razinu, kako bi se osiguralo nesmetano obavljanje poslova iz nadležnosti Općine te učinkovito, zakonito i odgovorno ostvarivanje utvrđenih ciljeva.

Pri odabiru načina postupanja potrebno je voditi računa o tome da predviđene mjere budu primjerene razini rizika, provedive u praksi i usklađene s raspoloživim resursima, uz jasno određivanje odgovornih osoba i, prema potrebi, rokova za njihovu provedbu.

Ovisno o prirodi i razini pojedinog rizika, Općina može rizik prihvatiti, smanjiti, izbjeći ili prenijeti.

Prihvaćanje rizika podrazumijeva svjesno prihvaćanje rizika kada je njegova procijenjena razina prihvatljiva i kada poduzimanje dodatnih mjera nije potrebno ili bi bilo nerazmjerno mogućem učinku rizika. Prihvaćanje rizika ne znači da se rizik zanemaruje, već da se njegova razina smatra prihvatljivom u odnosu na ciljeve i poslovanje Općine. Takav se rizik i dalje prati, osobito ako postoji mogućnost njegova povećanja ili promjene okolnosti koje su utjecale na njegovu početnu procjenu.

Smanjenje rizika podrazumijeva poduzimanje odgovarajućih mjera kojima se smanjuje vjerojatnost nastanka rizika i/ili njegov mogući učinak. To može uključivati uvođenje ili jačanje kontrolnih aktivnosti, dodatnu provjeru dokumentacije, praćenje rokova, razdvajanje odgovornosti, poboljšanje poslovnih postupaka, dodatno osposobljavanje službenika, osiguravanje potrebnih resursa ili druge mjere primjerene konkretnom riziku. Smanjenje rizika predstavlja osnovni način postupanja s većinom rizika koji proizlaze iz redovitog poslovanja Općine.

Izbjegavanje rizika podrazumijeva odustajanje od aktivnosti koja predstavlja neprihvatljiv rizik ili promjenu načina njezine provedbe na način kojim se rizik uklanja ili bitno smanjuje. Ovakav način postupanja primjenjuje se osobito kada je procijenjeni rizik vrlo visok, kada moguće posljedice mogu ozbiljno ugroziti zakonitost, financijski položaj ili ostvarivanje ciljeva Općine ili kada nije moguće osigurati odgovarajuće mjere za njegovo smanjenje.

Prijenos rizika podrazumijeva ugovorno ili na drugi dopušten način prenošenje dijela rizika na drugu stranu koja može bolje upravljati određenim rizikom ili njegovim posljedicama. Prijenos rizika može se ostvariti, primjerice, ugovaranjem odgovornosti izvođača, jamstava, ugovornih penala, osiguranja ili drugih odgovarajućih instrumenata. Prijenos rizika ne znači prestanak odgovornosti Općine za zakonito i odgovorno poslovanje, već smanjenje njezine izloženosti određenim mogućim posljedicama rizika.

Za rizike za koje je utvrđeno da zahtijevaju aktivno postupanje određuju se konkretne mjere, odgovorna osoba za njihovu provedbu i rok provedbe. Mjere moraju biti jasne, provedive i razmjerne razini rizika.

Kod rizika visoke i vrlo visoke razine u pravilu je potrebno utvrditi konkretne mjere za smanjenje, izbjegavanje ili prijenos rizika, osim ako se na temelju procjene i raspoloživih okolnosti opravdano utvrdi da je rizik prihvatljiv.

Odabrani način postupanja i provedba utvrđenih mjera evidentiraju se u Registru rizika. Registar se redovito prati i ažurira kako bi se utvrdilo jesu li poduzete mjere bile učinkovite i je li se razina pojedinog rizika promijenila.

Ako se tijekom praćenja utvrdi da je rizik povećan, da postoje nove okolnosti ili da poduzete mjere nisu bile učinkovite, potrebno je ponovno procijeniti rizik i, prema potrebi, odrediti dodatne ili drukčije mjere.

Na taj se način upravljanje rizicima ne svodi samo na jednokratno utvrđivanje rizika, već predstavlja kontinuirani proces koji je povezan s planiranjem, donošenjem odluka, provedbom poslovnih procesa i praćenjem rezultata poslovanja Općine Vrsar-Orsera.

17. ZAVRŠNE ODREDBE

Ova Strategija predstavlja okvir za razvoj i provedbu integriranog upravljanja rizicima u Općini Vrsar-Orsera.

Upravljanje rizicima provodi se razmjerno veličini, organizacijskoj strukturi, financijskim mogućnostima i specifičnostima poslovanja Općine.

Strategija se primjenjuje od 1. siječnja 2027. godine i vrijedi do 31. prosinca 2029. godine.

REPUBLIKA HRVATSKA OPĆINA VRSAR-ORSERA Općinski načelnik ISTARSKA ŽUPANIJA

OPĆINSKA NAČELNICA

Tina Slamar